

OHJE LONKKANIVELEN KASVUHÄIRIÖN RÖNTGENKUVAUKSISTA JA LUOKITUKSESTA (Lonkkanivelen kasvuhäiriöohje)

Kennelliiton hallituksen 3.10.2013 hyväksymä, voimassa 1.1.2014 alkaen.

Tämä ohje täydentää Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamissääntöä (valtuusto 30.11.2008) ja Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelman ohjetta (PEVISA-ohje, hallitus 28.8.2008).

1 YLEISET MÄÄRÄYKSET

Koirien perinnöllistä lonkkanivelen kasvuhäiriötä tutkitaan röntgenkuvauksilla ja koirien lonkkanivelet luokitellaan jalostustiedon keräämistä varten. Suomen Kennelliitto (jäljempänä Kennelliitto) hyväksyy virallisiksi tämän ohjeen mukaisesti annetut lausunnot.

Röntgenkuvat otetaan FCI:n (Federation Cynologique Internationale) ohjeiden mukaisesti ja Suomessa niiden arvostelussa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa.

Lonkkanivellausunto on annettava koiranomistajan kotimaassa tai Suomessa.

Kun koira kuvataan Kennelliiton lausuntoa varten, tulee kuvauksessa noudattaa näitä ohjeita ja kuvat asianmukaisine röntgenlähetteineen toimittaa Kennelliittoon, joka antaa virallisen lausunnon kuvista. Koiran virallinen tutkimustulos on huonomman lonkan mukainen.

Koiran omistajan tulee ilmoittaa eläinlääkärille, jos koiralle on tehty lausuntoon vaikuttava leikkaus ja asia merkitään röntgenläheteeseen. Koiran sairaskertomus liitetään mukaan.

Röntgenkuvat säilytetään keskitetysti Kennelliiton määräämässä paikassa vähintään 10 vuotta, jonka jälkeen ne voidaan hävittää. Kennelliitto kuitenkin säilyttää joka vuodelta maaliskuun kahden ensimmäisen viikon kuvat myöhempiä mahdollisia tutkimuksia varten.

2 LAUSUNTOMENETTELY

Kennelliiton hallitus nimeää eläinlääkärit, joiden antamat lausunnot hyväksytään. Kennelliiton nimeämä virallinen lausunnonantaja saa tietää koiran rodun, iän, sukupuolen ja rekisterinumeron, mutta ei muita tietoja.

Lonkkanivellausunto annetaan vain sellaisista kuvista, joiden mukana on kuvaajan täyttämä Kennelliiton röntgenlähete.

Lausunto annetaan vain sellaisesta röntgenkuvasta, jota otettaessa ko. koira on ollut tunnistusmerkitty Kennelliiton hyväksymällä tavalla. Tunnistusmerkintä on aina tarkastettava kuvauksen yhteydessä.

Virallisesta tutkimuslausunnosta peritään maksu. Tutkimuslausunto toimitetaan röntgenläheteeseen merkitylle vastaanottajalle ja Kennelliiton tiedostoon merkitään tiedot tutkimustuloksesta sekä lausunnon antaja.

Lausuntoon voidaan kirjata tieto kuvassa havaittavista olennaisista sivulöydöksistä.

Koira voidaan uusintakuvaata, mutta vasta 6 kuukauden kuluttua edellisestä kuvauksesta. Jos uusintakuvaus kuitenkin tehdään kuvausteknisistä syistä, on kuvaus aiheellista tehdä mahdollisimman pian. Lausunnon antaja saa nähtäväkseen kaikki aiemmat kuvat. Koirasta annettu lausunto voi uusintakuvausten johdosta muuttua.

Tuontikoirista, ulkomaisista jalostuskoirista ja tuontisperman osalta hyväksytään lausunnot, jotka on annettu FCI:n asteikkoa käyttäen sekä lausunnot, jotka ovat verrattavissa FCI:n asteikkoon ja kuvausasento on ollut FCI:n suositusten mukainen. Lausunnosta tulee käydä ilmi, että koira on ollut tunnistusmerkitty kuvaushetkellä.

Mikäli siitoskäyttöön aiotulle ulkomaiselle koiralle ei saada FCI:n arvosteluperiaatteiden mukaisesti annettua lausuntoa koiranomistajan kotimaassa, voidaan tunnistusmerkitty koira kuvauttaa FCI:n ohjeiden mukaisesti ja röntgenkuva lähettää arvosteltavaksi Kennelliittoon suomalaista lausuntoa varten (liitteeksi perustelut miksi ulkomaiselle koiralle halutaan lausunto Suomesta). Näin voidaan menetellä myös ennen ulkomaisen koiran ostoa.

3 FCI:N ARVOSTELUASTEIKKO

FCI:n arvosteluasteikko on vahvistettu Dortmundissa 14.6.1991, FCI:n lehti 4/92.

Luokitus	Kuvaus
A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna piiryy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali/ rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.

D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90°(vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.

4 RÖNTGENKUVAUKSEN TOTEUTUS

Kuvattaessa koiran on oltava iältään vähintään 12 kk, rotujärjestön esityksestä rodun alaikäraja voi olla 18 kk tai 24 kk.

Kennelliittoon voi toimittaa digitaalisia röntgenkuvia tai perinteisiä analogisia röntgenkuvia. Ensin mainitut toimitetaan DICOM- muodossa sähköisesti Kennelliiton kuvien vastaanottojärjestelmän kautta (lisäys hallitus 22.8.2013).

Röntgenkuvausta varten koira on FCI:n määräysten mukaisesti (FCI:n kiertokirje 81/2007) rauhoitettava tai nukutettava siten, että se on riittävän rento kuvauksen onnistumiseksi. Käytetyt valmisteet on merkittävä lomakkeeseen.

Röntgenkuvat on kuvauksen yhteydessä merkittävä tavalla (rtg-teipillä/merkintälaitteella), jota ei jälkikäteen voida muuttaa. Tämä koskee myös digitaalisia röntgenkuvia. Röntgenkuvassa pakollisia tietoja ovat: päivämäärä, koiran rekisterinumero (tai TM-numero) ja puolimerkki (puolimerkki kansainvälisesti tunnistettavana, esim. sin, dex, R, L).

Kuvausasento: suora veto.

Koira asetetaan selälleen käyttäen selkätukea ja mahdollisesti vaahtomuovikourua. Reisiluiden pitää olla vedettynä röntgenpöydän pinnan suuntaisesti ja olla keskenään yhdensuuntaiset. Polvilumpioiden pitää olla reisiluiden keskellä.

Kuvauksessa keskisäde kohdistetaan lonkkanivelten korkeudelle. Polvilumpioiden pitää näkyä ja 1-2 lannenikaman tulisi näkyä (ainakin ristiluun kokonaisuudessaan). Lonkkanivelten tulee olla mahdollisimman keskellä kasettia, mikä suurten rotujen kohdalla merkitsee, että kuva voidaan joutua ottamaan kahdessa osassa.

Jos koira on asetettu ohjeista poikkeavalla tavalla, on kuvat virheiden välttämiseksi pakko jättää arvostelematta muissa paitsi vaikeissa dysplasiatapauksissa.

5 VALITUSMENETTELY

Mikäli koiranomistaja on tyytymätön Kennelliiton lausuntoon, voi hän valittaa Pohjoismaisen Kennelunionin (PKU) röntgenpaneelille.

Valitusaika on 90 vrk siitä, kun Kennelliiton päätös on postitettu. Valitusmaksu on neljä kertaa tarkastusmaksun suuruinen. Jos koiran huonomman lonkan mukainen virallinen tutkimustulos muuttuu, maksu palautetaan.

Koiran tulos muodostuu PKU:n röntgenpanelistien enemmistöpäätöksestä tai keskimmäisestä arviosta. PKU:n päätös on lopullinen.

6 POIKKEUSTAPAUKSET

Kennelliiton jalostustieteellisellä toimikunnalla on oikeus erittäin painavista syistä yksittäisessä poikkeustapauksessa myöntää erivapaus tämän ohjeen määräyksistä.